

The results of studying the localization of subjective control of Penitentiary Service employees with different levels of psychological readiness for innovative activities have been provided in the article. 227 employees of Penitentiary Service of Ukraine have been studied. The author has formed the groups with different levels of psychological readiness for innovative activities by the assistance of V. E. Klochko and O. M. Krasnoryadtseva questionnaire measuring psychological readiness to innovative activities and cluster analysis in accordance with the method of k-averages. The first group (with low level) was formed out of 82 persons under study, the second group (with high level) included 77 persons under study, and 68 respondents with an average index level were excluded from the further study. To achieve this goal the author has used the method of “Locus of control” by E. G. Ksenofontova.

It has been established that persons under study with a high level of psychological readiness for innovative activities: are more inclined to believe that most of the events in their lives are the result of their own actions; are not only largely agree with the importance of internality in the process of life, but also show more expression in their own life experience; show a greater willingness to work, which requires overcoming difficulties. They are also more likely to take responsibility both for positive and for negative variations of formed relationships; thereby they better understand their role in those relationships that are developed with others. Persons under study with low psychological readiness for innovative activities are characterized with more severity of settings that match the belief of externalities.

Keywords: *innovative activities, internality, penitentiary service, locus of control, psychological readiness.*

УДК 159.9:35

Ю. Ю. БОЙКО-БУЗИЛЬ,

*кандидат психологічних наук, доцент,
докторант кафедри соціології та психології
факультету № 6 (права та масових комунікацій)
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

Д. В. ШВЕЦЬ,

*кандидат педагогічних наук,
перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1999-9956>*

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ КЕРІВНИКІВ ОРГАНІВ І ПІДРОЗДІЛІВ МВС УКРАЇНИ

Здійснено психологічний аналіз сутності та визначено специфічні особливості категорії професіоналізму в психолого-педагогічній науці. Розкрито зміст професіоналізму як результату діяльності та як властивості особистості. Охарактеризовано дві взаємообумовлені діалектичні єдності професіоналізму – професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості. Узагальнено суттєві ознаки професіоналізму керівників органів і підрозділів МВС України. Зроблено акцент на важливості професіоналізму як детермінанти успішного виконання професійної управлінської діяльності.

Ключові слова: *професіоналізм, особистість, професійна управлінська діяльність, керівники, органи та підрозділи МВС України.*

Boiko-Buzyl, Yu.Yu. and Shvets, D.V. (2017), “The professionalism of the activities and managers’ personality of the agencies and departments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine” [“Profesionalizm diialnosti ta osobystosti kerivnykiv orhaniv i pidrozdiliv MVS Ukrainy”], *Pravo i Bezpeka*, No. 1, pp. 119–124.

Постановка проблеми. Міністерство внутрішніх справ України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сферах: забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, надання поліцейських по-

слуг; захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб,

гідрометеорологічної діяльності; міграції (імміграції та еміграції), в тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [1]. У зв'язку з цим неабиякого значення набувають професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості працівника, особливо керівної ланки як центральної фігури ефективного функціонування всіх органів і підрозділів МВС України, оскільки якість будь-якої праці залежить від того, хто її організовує.

Стан дослідження. Психологія професіоналізму є предметом дослідження в логіці професійно-особистісного розвитку фахівця та розкрита у працях О. О. Бодалева, А. О. Деркача, А. С. Доброскока, С. О. Дружилова, Н. І. Жигайло, В. Г. Зазикіна, С. В. Камінської, Р. І. Карпінської, Н. В. Кузьміної, Ю. Є. Кулик, С. Д. Максименка, А. К. Маркової, В. К. Мельник, Л. М. Мітіної, Л. Е. Орбан-Лембрик, Ю. П. Поваренкова, С. С. Пальчевського, Н. В. Підбуцької, О. Р. Фонарьова та ін. Разом із тим, питання сутності та змісту окремих аспектів професіоналізму працівників МВС України розглядалися у працях О. М. Бандурки, В. І. Барка, В. С. Венедіктова, Я. Ю. Кондратьєва, І. В. Корулі, В. С. Медведєва, О. М. Музичука, В. В. Посметного, Є. М. Потапчука, О. В. Тімченка та ін. Однак цілісне та системне уявлення про професіоналізм саме керівників органів і підрозділів МВС України потребує подальшого дослідження та розробки.

Метою статті є психологічний аналіз сутності та визначення специфічних особливостей професіоналізму діяльності та професіоналізму особистості керівників органів і підрозділів МВС України.

Виклад основного матеріалу. Поведінка працівника МВС України завжди і за будь-яких обставин має бути бездоганною, відповідати високим стандартам професіоналізму та морально-етичним принципам вартості правопорядку. Ніщо не повинно паплюжити ділову репутацію й авторитет працівника. Тому проблема професіоналізму саме керівників органів і підрозділів МВС України є особливо значущою, зважаючи на їх персональну відповідальність за реалізацію додержання прав і свобод людини та громадянина, захисту життя та здоров'я особи, за боротьбу зі злочинністю та забезпечення порядку в державі. Їх діяльність повинна здійснюватися на таких засадах професійно-етичних норм, як служіння державі та суспільству, гідна поведінка, доброчесність, лояльність, політична нейтральність,

прозорість і підзвітність, сумлінність [2]. Однак, як свідчать непоодинокі випадки, яскраво висвітлені в засобах масової інформації, існуючий непрофесіоналізм в управлінні системи МВС України спричиняє економічні втрати, психологічну напругу, втрату довіри суспільства, конфліктні ситуації тощо. Від рівня професіоналізму суб'єктів управлінського процесу залежать ріст, масштаби й успіх управлінської діяльності. Все це вимагає оновленого підходу до квінтесенції (основного сенсу, головної сутності явища) професіоналізму керівників органів і підрозділів МВС України.

Перш ніж звернутися до тлумачення професіоналізму як категорії, звернемося до напрацювань видатного психолога та філософа С. Л. Рубінштейна, який писав: «Людина – не пасивна споглядаюча істота, а істота дієва, тому досліджувати її необхідно у відповідній їй активності, зокрема діяльності. ... У діяльності та через діяльність індивід реалізує і стверджує себе як суб'єкт, як особистість: як суб'єкт – у своєму ставленні до об'єктів, ним породжених, як особистість – у своєму ставленні до інших людей, на яких він у своїй діяльності впливає та з якими через неї вступає в контакт. У діяльності, втілюючи яку людина здійснює свій життєвий шлях, усі психічні властивості особистості не лише проявляються, а й формуються. ... як організм не розвивається спочатку, а потім функціонує, а розвивається функціонуючи, так і особистість не формується спочатку, а потім починає діяти: вона формується, діючи, в ході своєї діяльності. У діяльності особистість і формується, і проявляється. Будучи як суб'єкт діяльності її передумовою, вона є разом з тим її результатом. ... У діяльності людини, в її справах розвиток не тільки проявляється, а і здійснюється. ... Діяльність виражає конкретне ставлення людини до дійсності, в якому реально виявляються властивості особистості» [3, с. 6–8, 98, 184]. Отже, поняття «діяльність» та «особистість» є центральними категоріями психології, які детермінують кожен психологічний феномен, серед яких і професіоналізм.

Узагальнивши величезний масив наукових напрацювань, О. Б. Шендерук виділила певні тенденції щодо тлумачення поняття «професіоналізм». На думку дослідниці, професіоналізм найчастіше виступає як: синонім понять «майстерність», «компетентність», «самовиховання» та «самоосвіта»; інтегральна якість, сукупність компетентності, майстерності та професійно значущих якостей особистості; якісна характеристика суб'єкта праці; складна інтегрована

властивість особистості, яка має бути інтерпретована через поняття індивідуальної професійної культури; прагнення представити світові своє «Я», зафіксувати в результатах своєї діяльності; самостійна категорія, що демонструє результат діяльності. О. Б. Шендерук дійшла висновку, що в 1960-ті роки поняття «професіоналізм» не існувало, з 1970-х років з'являється перша інформація про цей феномен, але її дуже мал, в 1980-ті роки під професіоналізмом розуміли, головним чином, самоосвіту або самовдосконалення, з 1990-х років спостерігається інтерес до цього поняття, а вже з 2000-х років починається його тотальне вживання [4, с. 117]. Отже, поняття «професіоналізм» є молодим та за своїм психологічним наповненням повсякденним і буденним, навіть просто «зручним» для конкретного дослідника, ніж твердо встановленим та канонічним.

Серед останніх ґрунтовних досліджень професіоналізму доцільно згадати напрацювання російського науковця С. О. Дружилова, який під професіоналізмом розуміє особливу властивість людини систематично, ефективно, якісно та надійно виконувати складну (професійну) діяльність. Це інтегральна характеристика людини-професіонала, яка проявляється, перш за все, в діяльності та ділових комунікаціях, але здійснює вплив на поведінку, міжособистісне спілкування та спосіб життя. Професіоналізм людини – це не тільки досягнення нею високих виробничих показників, а й особливості її професійної мотивації, системи прагнень, ціннісних орієнтацій, сенсу праці – того, що формує професійну самосвідомість. С. О. Дружилов розглядає професіоналізм не як набір ознак, а як психологічний синдром. Окремі ознаки (прояви) професіоналізму об'єднані загальним механізмом виникнення та розвитку вказаного психологічного феномена. Макроструктура професіоналізму як синдрому включає в себе такі блоки: а) вихідні передумови; б) особливості людини; в) особливості її професійної підготовки та діяльності; г) особливості професійної взаємодії [5, с. 149]. Таким чином, сучасні дослідження підтверджують визнаний постулат про зв'язок особливостей професійної діяльності з особливостями особистості.

Видатні фундатори в галузі акмеології А. О. Деркач і В. Г. Зазикін розглядали професіоналізм як властивість особистості, яка постійно розвивається та в якій інтегровано особистісні й діяльнісні сторони професіоналізму. Йдеться про професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості, які є «боками однієї медалі». Перша категорія пов'язана з виявом

високорозвинених професійно важливих та особистісно-ділових якостей, а друга – з високою продуктивністю, розвитком професійних навичок тощо. Професіоналізм виявляється в інтегрованому розвитку до найвищих психічних властивостей і характеру особистості, її досвіду та спрямованості, і цей рівень розвитку ніколи не буде остаточним [6, с. 28–30]. Тільки в процесі формування професіоналізму діяльності особистість розвивається та стає такою, якою ми її можемо бачити, розуміти та, звісно, диференційовано оцінювати.

Л. Е. Орбан-Лембрик у своїх фундаментальних дослідженнях вказує, що професіоналізм управлінської діяльності складається із сукупності соціокультурних, загальнотеоретичних, спеціальних управлінських і психологічних знань, умінь та навичок, якими повинен володіти керівник для ефективного здійснення та корекції цієї діяльності. Професіоналізм керівника характеризується певним рівнем готовності реалізувати зазначену діяльність. Тому професіоналізм, з одного боку, – це інтегральна якість, властивість особистості, яка формується в діяльності та спілкуванні, а з іншого – процес і результат останніх [7, с. 92–93]. Дослідниця виділяє такі компоненти професіоналізму управлінської діяльності керівника: професіоналізм діяльності (готовність здійснювати управлінську діяльність, технології стимулювання до досягнення вершин професійної управлінської праці, чинники зовнішнього середовища); професіоналізм спілкування та своєрідність взаємостосунків, які мають місце між керівниками і співробітниками; професіоналізм особистості керівника (характеристика знань, умінь, навичок і норм, спеціальних здібностей, які підвищують ступінь готовності здійснювати управлінську діяльність, самовиховання, самоосвіту як умови досягнення досконалої професійності); сукупні показники активної діяльності співробітників, які характеризують їх психологічну та професійну зрілість (ступінь сформованості професійних знань, умінь і навичок, ціннісне ставлення до виконання завдань, спрямованих на досягнення загальних цілей організації, наявність спеціальних здібностей тощо) [7, с. 93–94]. Ми погоджуємося з позицією, що професіоналізм керівника завжди проявляється в таких формах активності особистості, як діяльність, спілкування та поведінка. Це переконливо підтверджує інтегрований зв'язок професійних та особистісних сторін професіоналізму.

Професійне й особистісне в людині знаходиться в постійній динаміці, то гармонійно

зближуючись, то вступаючи у протиріччя, то розходячись за різними векторами розвитку [8, с. 14], а тому перебуває в різних співвідношеннях: 1) існування поряд, без перетину, коли людина функціонує формально; 2) повне суміщення, коли людина втискає своє особисте в професійні рамки; 3) часткова ідентифікація особистості зі своєю професійною нормою; 4) повне включення професійних цінностей в особистий простір [9, с. 32].

С. С. Пальчевський вказує, що чим вищим є рівень професіоналізму, тим більше в ньому індивідуального й особистісного, що найповнішим чином проявляється в період розквіту людини – акме [10, с. 477]. Саме в цей період, який припадає на період дорослості, особистість може здійснювати та найчастіше здійснює професійну управлінську функцію, тобто є керівником підпорядкованого органу чи підрозділу, в нашому випадку МВС України.

На думку О. М. Музичука, професіоналізм у системі МВС – це насамперед здатність працівника (колективу працівників) визначати з урахуванням умов і реальних можливостей найбільш ефективні шляхи та способи реалізації поставлених перед ним правоохоронних завдань у межах нормативно визначених повноважень [11, с. 449]. Підсумувавши ознаки, які містяться у визначеннях професії, професійної правосвідомості, професійних здібностей, професійної культури, професійної етики, вчений визначив такі ознаки професіоналізму працівників МВС: 1) професіоналізм – одна з найважливіших сторін професійної культури працівника МВС, елемент (міра) його компетентності; 2) професіоналізм визначає ділову надійність, здатність успішно й безпомилково здійснювати конкретну правоохоронну діяльність як у звичайних умовах, так і в екстремальних, нестандартних ситуаціях; 3) на особистому рівні професіоналізм обумовлюється певними досягненнями у службово-трудовій діяльності, високим рівнем сформованості професійної та духовної культури у всій її досконалої [11, с. 449].

Щодо професіоналізму керівника органів і підрозділів МВС України доцільно згадати наукові постулати видатного науковця, фахівця у сфері управління О. М. Бандурки, який переконливо стверджує: «Кожен керівник МВС – це особистість зі своїм характером, своїм баченням проблеми, досвідом і знаннями. Але це не виключає необхідність для кожного керівника відповідати певним загальним вимогам. Насамперед, це компетентність в охороні правопорядку та боротьбі зі злочинністю, глибоке

розуміння особливостей поставлених завдань, вірність присязі, ідейна загартованість та патріотизм. ... Для керівника необхідні такі високі моральні якості, як особиста дисциплінованість та законслухняність, культура, чесність, людяність, доступність. Важливе значення мають ініціативність, вміння і бажання знайти нове, самокритичність, здатність відстоювати свою думку та інтереси колективу. Керівник не може бути ординарним, пересічним, він повинен бути оригінальним, самобутнім, притягувати цим до себе людей» [12, с. 169–171]. Таким чином, представлені характеристики керівника можна об'єднати в три групи – придатності, підготовленості та працездатності, які, у свою чергу, якнайкраще розкривають зміст професіоналізму діяльності та професіоналізму особистості.

Беручи за основу розуміння особистості С. П. Рубінштейна й О. М. Бандурки та орієнтуючись на модель особистості, яка включає в себе «хочу» (мотиви, потреби), «можу» (здібності), «я сам» (характер), ми розуміємо професіоналізм керівників органів і підрозділів МВС України як завершальний період професійно-особистісного становлення, який включає професіоналізм професійної управлінської діяльності та професіоналізм керівника як особистості на шляху до професійно-особистісних вершин акме. Професіоналізм діяльності – це результат професійної управлінської діяльності, який охоплює професійний успіх, професійну взаємодію та професійну позицію, а професіоналізм особистості – це інтегральна властивість особистості, що формується в процесі здійснення професійної управлінської діяльності та включає в себе професійну спрямованість, професійні здібності, професійний характер. Разом з тим, професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості керівника органів і підрозділів МВС можливо диференційовано оцінювати й супроводжувати спеціально організованими заходами.

Висновки. Категорія «професіоналізм» за своєю ретроспективою є більше молодію, а за психологічним наповненням повсякденною, ніж чітко визначеною, тому найчастіше її розуміють як «краще» здійснення трудової діяльності та пов'язують із певною професією, зокрема з поняттям «професіонала» як фахівця певної справи. Однак таке розуміння обмежує природу досліджуваного феномена. Із наукової точки зору, професіоналізм керівників органів і підрозділів МВС України доцільно розглядати в діалектичній єдності діяльності та особистості, де у процесі становлення

професіоналізму діяльності формується та розвивається особистість професіонала. Причому професіоналізм, з одного боку, – результат професійної управлінської діяльності, а з іншого, – інтегральна властивість особистості самого керівника.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в реалізації емпіричного дослідження професіоналізму діяльності та професіоналізму особистості керівного складу органів і підрозділів МВС України з метою формулювання та впровадження практичних рекомендацій.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п> (дата звернення: 14.12.2016).
2. Правила етичної поведінки працівників апарату Міністерства внутрішніх справ України, територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС: затв. наказом МВС України від 28.04.2016 № 326 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-16> (дата звернення: 14.12.2016).
3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии: в 2 т. Т. 2. М.: Педагогика, 1989. 328 с.
4. Шендерук О. До питання про сутність професіоналізму. *Вісник Інституту розвитку дитини*. 2014. Вип. 32. С. 117–123.
5. Дружилов С. А. Смысл и ценности жизни и деятельности человека в структуре профессионализма. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2014. № 9, ч. 3. С. 149–152. URL: <http://applied-research.ru/ru/article/view?id=5889> (дата звернення: 14.12.2016).
6. Деркач А. А., Зазыкин В. Г. Акмеология: учеб. пособие. СПб.: Питер, 2003. 256 с.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Психология професійної управлінської діяльності. *Психологія і суспільство*. 2001. № 2 (4). С. 91–103.
8. Анциферова Л. И. Психологические закономерности развития личности взрослого человека и проблема непрерывного образования. *Психологический журнал*. 1980. Т. 1, № 2. С. 14–20.
9. Шайкова М. В. Профессиональное становление и развитие личности руководителя ОВД. *Психопедагогика в правоохранительных органах*. 2004. № 1 (21). С. 31–33.
10. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навч. посіб. Київ: Кондор, 2005. 560 с.
11. Музичук О. М. Сутність та загальна характеристика професіоналізму працівників органів внутрішніх справ. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2004. Вип. 28. С. 445–450.
12. Бандурка О. М. Основи управління в ОВС України: теорія, досвід, шляхи удосконалення. Харків: Основа, 1996. 398 с.

Надійшла до редколегії 15.12.2016

БОЙКО-БУЗЫЛЬ Ю. Ю., ШВЕЦ Д. В. ПРОФЕССИОНАЛИЗМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЛИЧНОСТИ РУКОВОДИТЕЛЕЙ ОРГАНОВ И ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ МВД УКРАИНЫ

Осуществлён психологический анализ сущности и определены специфические особенности категории профессионализма в психолого-педагогической науке. Раскрыто содержание профессионализма как результата деятельности и как особенности личности. Охарактеризованы два взаимообусловленные диалектические единства профессионализма – профессионализм деятельности и профессионализм личности. Обобщены существенные признаки профессионализма руководителей органов и подразделений МВД Украины. Сделан акцент на важности профессионализма как детерминанты успешного выполнения профессиональной управленческой деятельности.

Ключевые слова: профессионализм, личность, профессиональная управленческая деятельность, руководители, органы и подразделения МВД Украины.

BOIKO-BUZYLY Yu. Yu., SHVETS D. V. THE PROFESSIONALISM OF THE ACTIVITIES AND MANAGERS' PERSONALITY OF THE AGENCIES AND DEPARTMENTS OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE

The problem of researching the professionalism of the managers of the agencies and departments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is particularly significant, considering their personal responsibility for the implementation of keeping the rights and freedoms of men and citizens, protection of human life and health, fighting against crime and guaranteeing public order in the country. The quality of any work depends on the fact, who organizes it, and growth, the extent and success of management activities depend on the level of the professionalism of the subjects of management process. The concept of the professionalism in its retrospective is young, and in the psychological content is daily one, it is often understood as “better” implementation of labor activities and associated with a particular profession or identified with skills, competence, expression of the activities results.

According to the authors, the professionalism should be considered in dialectical unity of the activity and personality, where the professional's personality is formed and developed in the process of professionalism's development.

Analyzed by the authors category of the professionalism, Rubinshtein understanding of the personality within its activities and the model of the personality, which includes "want", "can", "I myself", formed the basis for understanding the professionalism of the managers of the agencies and departments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as the finalizing period of the professional and personal development, which includes the professionalism of the professional and management activities and the professionalism of the manager as a personality on the way to professional and personal of acme tops.

It has been indicated that the professionalism of the activities – is the result of professional management activities, covering professional success, professional interaction and professional position. The professionalism of the personality – is the integral property of a person, which is formed in the course of professional management activity and includes professional orientation, professional skills and professional character. However, the professionalism of the activity and the professionalism of the personality of a manager of the agencies and departments of the Ministry of Internal Affairs may be differentially assessed and accompanied by specially organized measures.

Keywords: *professionalism, personality, professional management activities, managers, agencies and departments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.*

УДК 159.922

О. В. ВАГІНА,

аспірантка кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності

Університету державної фіскальної служби України (м. Ірпінь);

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8934-4752>

ПСИХОЛОГО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПОЛІГРАФНИХ ОПИТУВАНЬ У СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ

Розкрито теоретико-психологічні і правові засади організації та проведення опитувань працівників МВС України з використанням поліграфа. Проаналізовано теорію та практику здійснення поліграфічних досліджень у нашій країні, підкреслено доцільність використання передового досвіду зарубіжних країн у цьому питанні. Намічено напрями вдосконалення правових і психологічних аспектів використання поліграфічних опитувань працівників правоохоронних органів, зокрема щодо розробки законодавчої та нормативно-правової бази застосування поліграфа правоохоронними органами, психологічного обґрунтування та стандартизації методик поліграфічного обстеження, виявлення психологічних умов проведення передтестової бесіди, поводження з обстежуваними, формулювання запитань, виявлення протидії опитуванню, візуальних особливостей неправдивої інформації тощо.

Ключові слова: *поліграф, поліграфічне обстеження, Міністерство внутрішніх справ, поліція, опитування, психологічний стимул, психофізіологічна реакція.*

Vagina, O.V. (2017), "Psychological and legal aspects of conducting polygraph interviews in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine" ["Psykhologo-pravovi aspekty provedennia polihrafnykh opytuvan u systemi MVS Ukrainy"], *Pravo i Bezpeka*, No. 1, pp. 124–129.

Постановка проблеми. Поліграф являє собою спеціальний комп'ютерний технічний засіб, що здійснює реєстрацію змін психофізіологічних реакцій людини, які є результатом психологічних процесів у відповідь на пред'явлення їй за спеціальною методикою певних психологічних стимулів. Поліграф має відповідну сертифікацію, прилад не завдає шкоди життю, здоров'ю людини та навколишньому середови-

щу. Він широко використовується із середини ХХ сторіччя у розвинутих країнах світу, практика застосування приладу свідчить про те, що він надає можливість отримання від людини інформації, яку іншим шляхом дуже складно виявити. За останні роки успішно розвиваються такі напрями використання поліграфа, як відбір кадрів у професіях підвищеного ризику, а також розкриття і розслідування злочинів. Результати